

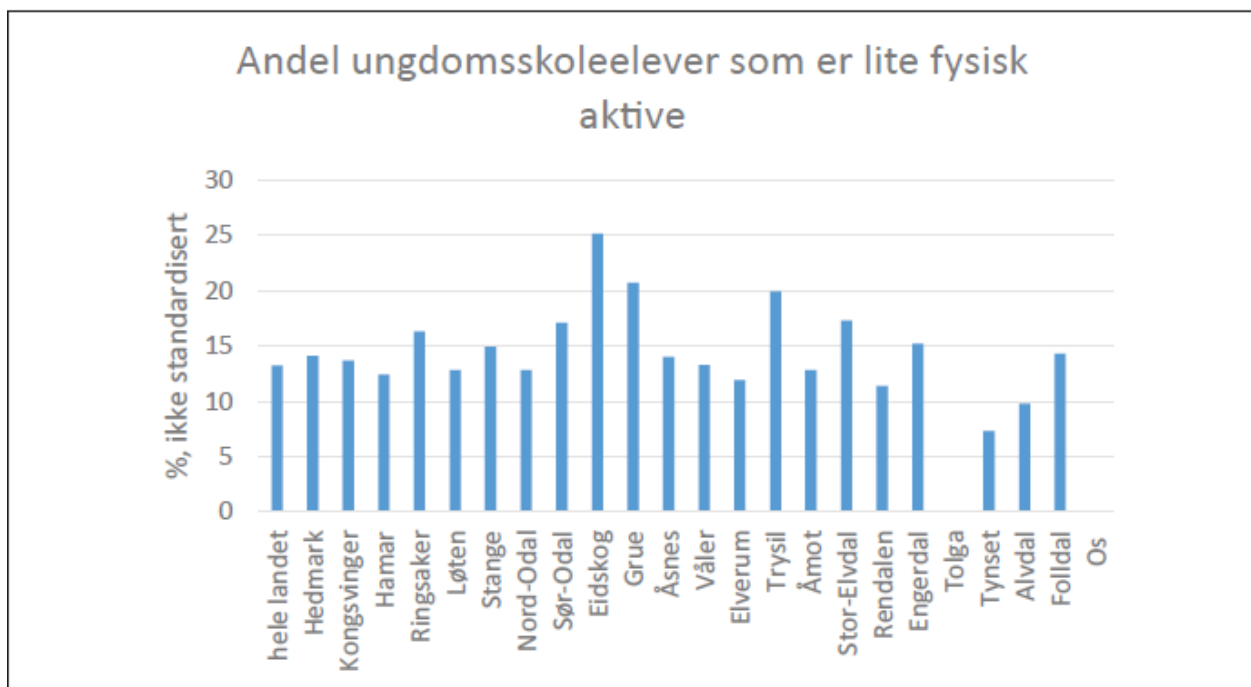
Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2023-2027

engasjert
raushet
anerkjennelse
engasjert
likeverd

1. Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn og prosess.....	4
2. Overordnede føringer.....	5
2.1 Statlig folkehelse, idretts - og friluftslivspolitikkk.....	5
2.2 Lenker til statlige og fylkeskommunale meldinger og planer.....	6
2.3 Lokale føringer.....	6
3. Lokale erfaringer og aktivitet.....	7
3.1 Folkehelse, UngData, aktive barn og unge.....	7

Det er relativt stor del av barn og unge i Grue som deltar i organisert idrett, da spesielt fotball og håndball, en del er også aktive innen ski, orientering, jakt og fiske og friluftsliv. I tillegg det er tilbud om dans i samarbeid med klubber i nabokommuner. Kulturskolen aktiviserer elever innen ulike fagområder.....

Figur 48. Andel ungdomsskoleelever som svarte et av alternativene «1-2 ganger i måneden», «sjelden» eller «aldri» på spørsmålet: Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett? Ungdata 2014-2016. Tall for enkelte kommuner er skjult av personvern hensyn.

.....	9
3.2 Turstier.....	11
3.4 Friluftsliv.....	13
3.5 Økonomiske støtteordninger.....	15
3.6 Samarbeid om idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.....	16
3.7 Frivilling innsats.....	17
4. Innspill fra lag og foreninger.....	17

5. Utfordringer og målsettinger i planperioden	17
5.1 Økt fysisk aktivitet	17
5.2 Samarbeid og samhandling	19
6. Forslag til handlingsplan – rulleres årlig	20
7. Årshjul for behandling av planen Rullering av Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv ..	20
8. Innspill til planen	21

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og prosess

Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2023 – 2027 er en temaplan og skal være et redskap for å nå kommunens mål innen nevnte områder. Denne planen er forankret i Kommuneplan 2020-2032, med særlig referanse til kap. 2 Utviklingstrekk, pkt. 2.5 Kultur og fritid.

Planen inneholder mål og tiltak for perioden 2023 - 2027. Oversikt over idrettsanlegg i Grue finnes på Anleggsregisteret.no. Anleggslisten skal oppdateres hvert år. For å være berettiget spillemidler må anleggene det søkes om spillemidler til være omtalt i politisk vedtatt plan. Jfr. Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Planen vil også være et grunnlag for kommunale prioriteringer i planperioden.

Arbeidet med Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er gjennomført etter en enkel modell og blir ledet av Kultur og fritid i samarbeid med enhetsleder for Samfunn. Lag og foreninger er invitert til å gi innspill til planarbeidet. Planen vil være kommunens innspill til regional plan.

I Glåmdalsregionen ble det i 2016 vedtatt en regional plan for anlegg tilrettelagt for idrett og fysisk aktivitet. Planen omfatter seks kommuner i sørfylket. **Arbeidet med oppgradering av regional plan er i oppstartsfasen og videreføres i 2023.**

Etter kunngjøring om rullering og oppstart av planarbeidet og oppfordring om å komme med innspill til kommunal plan har det **ikke** kommet **noen** innspill.

I august 2021 ble det avholdt møte mellom frivillige lag og organisasjoner og Grue kommune. Formålet med møtet var blant annet å få et tettere samarbeid om ulike aktiviteter, gjerne på tvers av generasjoner, og bedre gjensidig informasjonsflyt.

Planutkastet drøftes i Grue Idrettsråd og på politiske møter i kommunen og legges ut til høring før den behandles i Kommunestyret.

Det skjer mye positivt innen organisert idrett og friluftsliv, samt egenorganisert aktivitet og friluftsliv i Grue. Det meste skjer i kraft av et stort engasjement i lag og foreninger, men også etter initiativ fra Grue kommune sin side.

Planen inneholder kort omtale av ulike anlegg og litt om hvordan disse drives og vedlikeholdes.

Det er flere utfordringer på området idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, og det må gjøres en prioritering mellom disse. Dette for å bidra til mer målrettet innsats og for å ha en realistisk og praktisk tilnærming til arbeidet.

Sammen med andre relevante kommunale planer er dette dokumentet kommunens handlingsplan på området idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, og det er avgjørende for å lykkes med å nå målene at disse er så konkrete og tydelige som mulig.

Med bakgrunn i kommuneplanens satsingsområder og kommunens erfaringer foreslås to utfordringer som skal prioriteres i planperioden:

- Iverksetting og oppfølging av tiltak krever god samhandling mellom frivillig sektor og kommunen, noe som blant annet innebærer avklaring av roller, gode systemer og rutiner. Dette er ikke godt nok i Grue og skal prioriteres å få på plass i planperioden.
- Oversikt over folkehelsen og tall fra UngData-undersøkelsen for Grue viser en lavere deltagelse i organisert aktivitet blant barn og unge her enn i Innlandet og landet for øvrig. Dette er en utfordring som er viktig å ta tak i for å få mer kunnskap om situasjonen og få økt fysisk aktivitet i alle aldersgrupper.

Problemstilling og målsetting for å arbeide videre med disse utfordringene beskrives i kap. 5.

2. Overordnede føringer

2.1 Statlig folkehelse, idretts- og friluftslivspolitik

Befolkningens helse er av stor betydning i et samfunn, og god folkehelse er en viktig ressurs i en kommune. Folkehelsearbeid innebærer å skape gode oppvekstvilkår for barn og ungdom, forebygge sykdom og forhindre skader. Det handler om å utvikle et samfunn som legger til rette for aktivitet, sosialt fellesskap og sunne levevaner, og beskytter mot helsetrusler. Dette krever bevisst, systematisk og langsiktig arbeid.

[Folkehelseloven](#) skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelse-arbeidet på en forsvarlig måte. Loven legger til rette folkehelsearbeid etter fem prinsipper:

1. Utjevning av sosiale helseforskjeller
2. Helse i alt vi gjør
3. Bærekraftig utvikling
4. Føre-var prinsippet
5. Medvirkning

Lovfesting av prinsippet «helse i alt vi gjør» tydeliggjør at dette handler om et tverrfaglig ansvar på alle områder i kommunen.

Folkehelseloven utfyller plan- og bygningsloven ved at kommunen er pålagt å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Dette innbefatter muligheter for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for alle.

De nasjonale målene for folkehelsearbeidet er:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller.
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Helse henger sammen med hvordan vi innretter samfunnet, og i Folkehelsemeldingen legges det til rette for at det skal bli lettere for den enkelte å ta sunne valg. Regjeringens idrettsstrategi «[Sterkere tilbake – En mer inkluderende idrett](#)» ligger også til grunn for å fokusere på gode tiltak for at alle som ønsker skal ha mulighet til å delta.

Sentrale målgrupper er barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og som er inaktive. For å nå disse målgruppene er det viktig med anlegg som stimulerer og tilfredsstiller barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former. Når det gjelder ungdom, er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Det vektlegges at anleggene bør fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene og være tilrettelagt for flest mulig.

Friluftsliv er en viktig del av norsk kulturarv med røtter i bygdas tradisjoner og byenes turkultur. Allemannsretten utgjør fundamentet for disse tradisjonene.

[Handlingsplan for Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet](#), utgitt av Klima- og miljødepartementets juli 2018, gir hovedlinjer i norsk friluftslivspolitik.

Regjeringens hovedmål er at befolkningen utøver friluftsliv jevnlig. På bakgrunn av prioriteringene i det statlige friluftslivsarbeidet og premissene for et aktivt og utbredt friluftsliv, ønsker regjeringen nasjonale mål for friluftslivspolitikken. I planen legges det vekt på å øke befolkningens deltagelse i friluftsliv og medvirke til at friluftsområder utvikles og ivaretas. Regjeringen prioriterer friluftsliv slik at alle skal ha anledning til å oppleve naturen og være fysisk aktive i nærmiljøet.

2.2 Lenker til statlige og fylkeskommunale meldinger og planer

- [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\)](#)
- [Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2022](#). (Revideres årlig av Kulturdepartementet.)
- [Nasjonal handlingsplan for statlig sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder](#) (2013)
- *Lov om folkehelsearbeid. [Folkehelseloven](#) som trådte i kraft i 2012.*
- *Folkehelsemeldingen, [Meld.St. nr. 19 \(2018-2019\)](#)*

2.3 Lokale føringer

Kommunal plan for idrett og fysisk aktivitet er en handlingsplan på områdene idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv og tar utgangspunkt i føringer gitt i:

- [Kommuneplanen – samfunnsdelen 2020 - 2032](#)
- [Kommuneplan – arealdelen 2013-2023](#)
- [Folkehelsen i Grue](#)
- [Kulturmiljøplan 2021-2025](#)
- [Kommuneplanens handlingsdel 2021 - 2024 med budsjett og økonomiplan.](#)

For å nå målene i planverket skal vi:

- Sikre barn og unge gode oppvekstvilkår ved å arbeide forebyggende og samordne tiltak og tjenester for barn og unge i Grue, og sikre at alle har et aktivitetstilbud.
- Samarbeide regionalt for bedre folkehelsen i befolkningen.

- Samarbeide med frivilligheten/organisasjonsliv bidra til at det er et godt og variert tilbud for et aktivt friluftsliv med god tilrettelegging for alle innbyggerne og besøkende.

Innenfor området kultur, idrett og friluftsliv er det satt følgende mål:

- Et mangfoldig kultur og idrettstilbud som skaper bolyst og aktivitet, og som gjør Grue kjent som en kulturkommune i Norge
- Videreutvikle kommunens anerkjente og attraktive tilbud innen idrett og friluftsliv i samarbeid med idrettslag og frivillige organisasjoner

For å nå disse målene skal vi blant annet:

- Legge til rette for et bredt samarbeid i planlegging og utvikling av tilbud innen kultur, idrett og friluftsliv
- Sikre fellesarealer for rekreasjon og lek gjennom arealplanleggingen
- Bidra til etablering av aktiviteter for uorganisert ungdom
- Vedlikeholde egne kart og samarbeide med frivillige organisasjoner for å synliggjøre kartlagte ferdselsårer.

Langsiktig arealstrategi: (Kommuneplan 2020-2032, Samfunnsdelen s. 39)

- Kommunens ambisjon er å drive en bærekraftig arealforvaltning og å bevare natur- og miljøverdiene i kommunen.

For å nå disse målene skal vi blant annet:

- Bevare verdifulle områder, sjø og vassdragsnære arealer og friluftsområder
- Sikre god kollektivdekning mellom boligområder og tjenestetilbud
- Sette av tilstrekkelig med arealer til ute-, oppholds- og lekeaktiviteter for barn og unge
- Ha fokus på folkehelse i arealplanleggingen
- Vektlegge universell utforming i all planlegging

I Kommuneplanen 2020 -2032 Samfunnsdelen er Folkehelse vedtatt å være ett gjennomgående tema. Det innebærer at Folkehelse skal synliggjøres i alle tiltaksområder og vises i praktisk handling i all kommunal virksomhet.

3. Lokale erfaringer og aktivitet

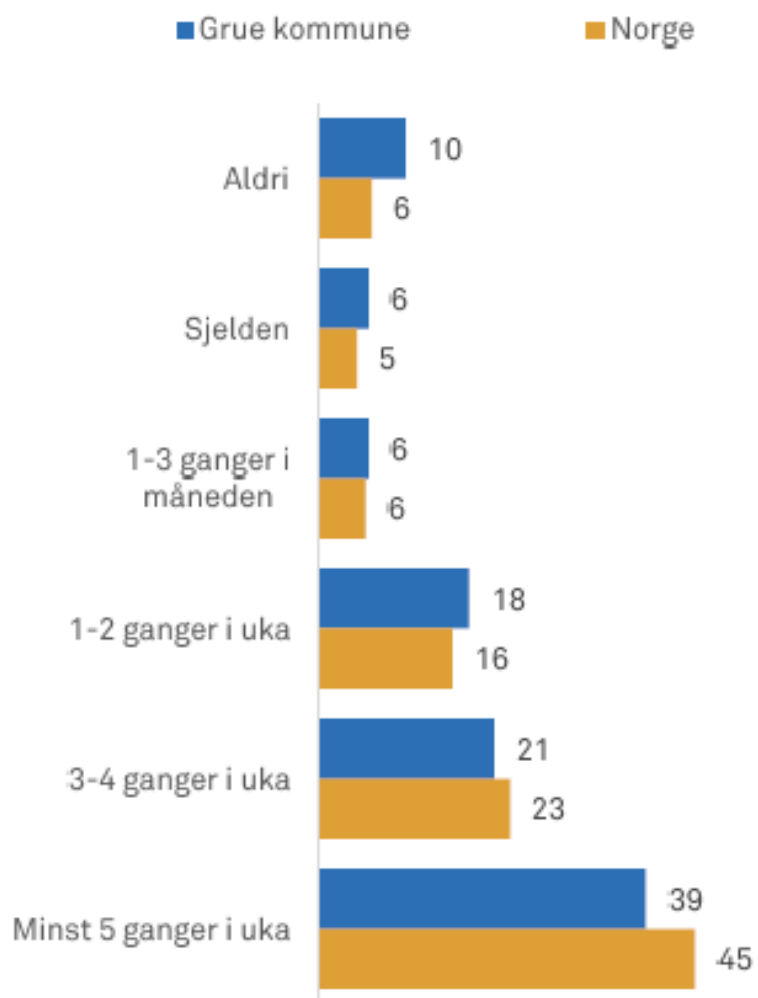
3.1 Folkehelse, UngData, aktive barn og unge

Det er relativt stor del av barn og unge i Grue som deltar i organisert idrett, da spesielt fotball og håndball, **en del er også aktive innen ski, orientering, jakt og fiske og friluftsliv. I tillegg det er tilbud om dans i samarbeid med klubber i nabokommuner.** Kulturskolen aktiviserer elever innen ulike fagområder.

UngData undersøkelsen er gjennomført for tredje gang i Grue og viser at trenden er lavere deltagelse i organisert aktivitet blant barn og unge her enn i Hedmark og landet for øvrig. Undersøkelsen er gjennomført i 2015, 2018 og 2020.

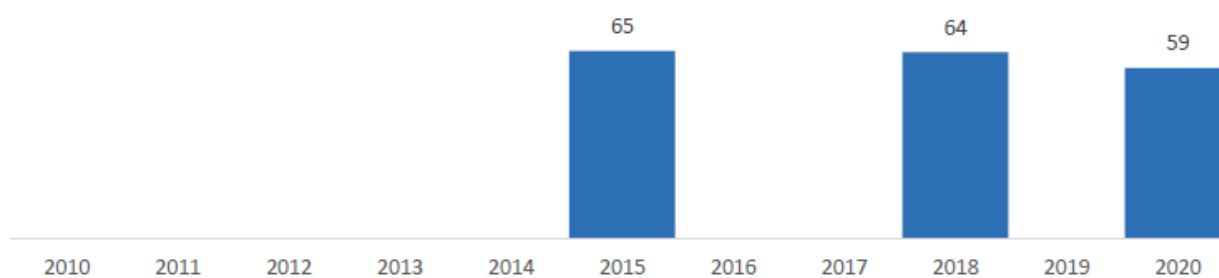
Fra ungdataundersøkelsen 2020

Hvor ofte trener du? Prosent i Grue kommune og nasjonalt

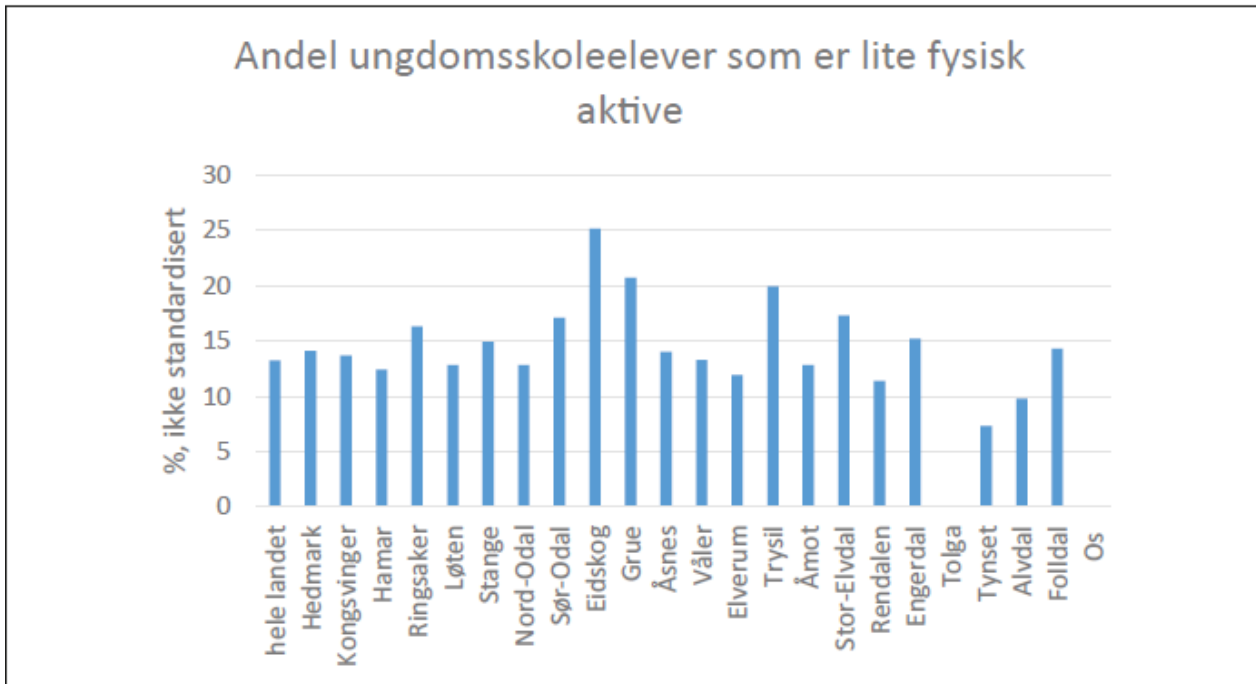

Tidstrend i Grue kommune.

Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som er med i en organisasjon, klubb eller lag

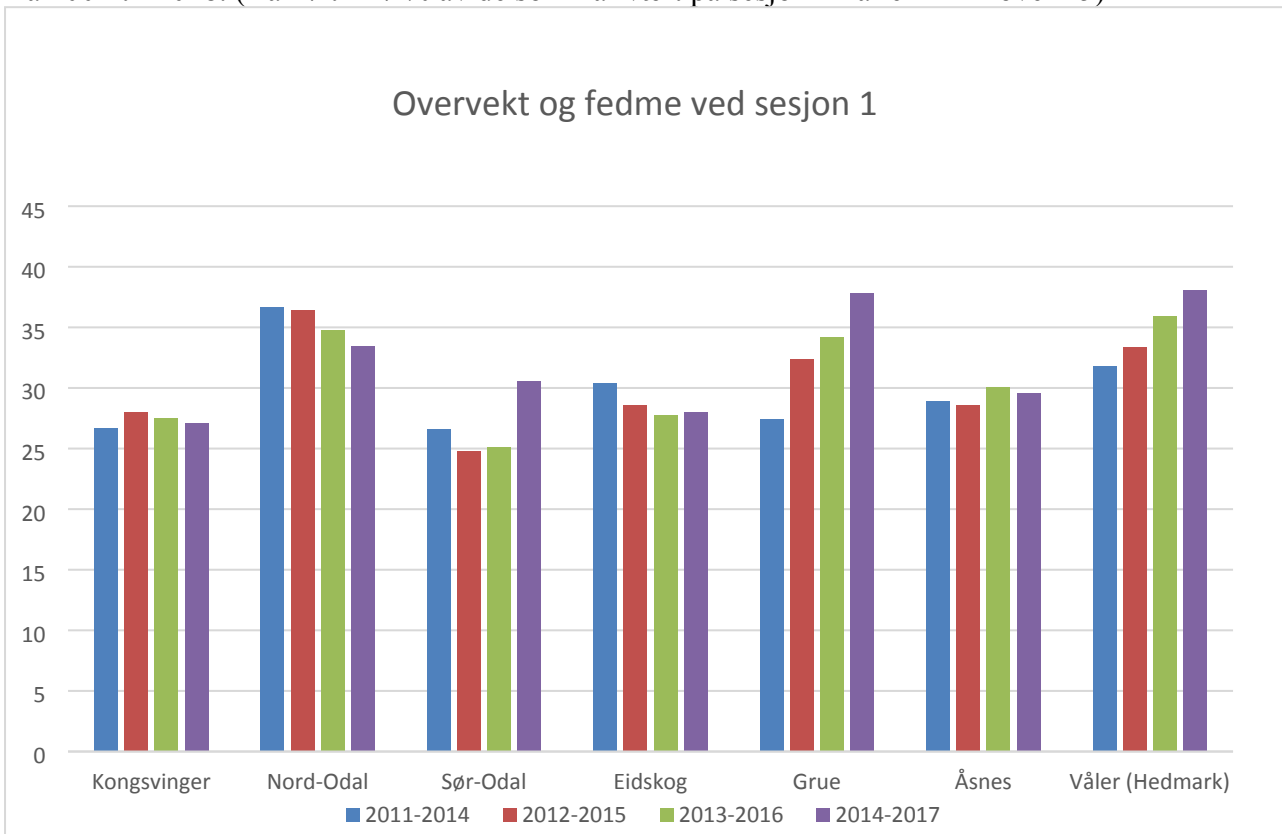

Figur 48. Andel ungdomsskoleelever som svarte et av alternativene «1-2 ganger i måneden», «sjelden» eller «aldri» på spørsmålet: Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett? Ungdata 2014-2016. Tall for enkelte kommuner er skjult av personvern hensyn.

Folkehelse

Data fra kommunehelsas statistikkbank viser at overvekt og fedme blant unge øker betraktelig i årene fra 2004 til 2018. (fra 27 til 47 % av de som har vært på sesjon 1 har en KMI over 25)

Dette viser en kraftig økning av overvekt målt ved sesjon 1 for ungdom i Grue i tida 2014 – 2017. Figuren viser samme måling for kommunene i regionen. Grue og Våler skiller seg ut med en negativ trend med økning av andelen unge som har overvekt og fedme.

Strategi for å møte dette:

Grue kommune har i følge ungdomsundersøkelsen noe lavere andel unge som er fysisk aktive mer enn 1 – 2 ganger per uke og flere som sier de ikke er i aktivitet. Trenden med økt andel ung med overvekt kan tilsa at dette har sammenheng.

Grue kommune har en relativt spredt bosetting og det betyr at barn og unge også bor spredt. Slik sett blir barnehage og skolen arenaer der alle barn og unge deltar. På fritid er det mange aktive i idrettslag og andre frivillige lag og foreninger, men færre enn de vi sammenlignes med.

- Større fokus på tid til fysisk aktivitet i barnehage og skole organisert som læringsaktivitet i fag og tema
- Støtte lag og foreninger som ønsker å tilrettelegge for fysisk aktiv lek og idrett uten krav til ambisjoner og ferdigheter
- Finne måter hvor foreldre og frivilligheten kan bidra til transport til og fra aktivitet som foregår sentralt
- Støtte og stimulere aktivitetstilbud for barn og unge som foregår i grender

Vurdering:

Undersøkelsen sier ikke noe om hvorfor ungdom i Grue er mindre aktive i trening og organisert fritid, og man kan spørre seg om dette har sammenheng med avstander og muligheter. På bakgrunn av dette bør det vurderes tilbud som senker terskelen for å delta i (fysisk) aktivitet når det gjelder avstand/ skyss muligheter, økonomi og hvor bindende tilbudene er med tanke på konkurranseidrett og lagidrett. Det bør vurderes kommunale ressurser som mobiliserer og koordinerer aktivitetstilbud til barn- og unge.

3.2 Turstier

Følgende oversikt viser utviklingen for de fire siste årene når det gjelder antall turer som er registrert ved de ulike løypene. Registreringen foregår i perioden 1. mai til 1. oktober.

Turløype/ antall registrerte turer per år	2019	2020	2021	2022
Opsetåsen	102	113	4	1
Fjøråsen	264	391	9	1
Gråhesten	433	475	14	1
Dagsåsen			6	0
Vannverksrunden	1190	645	11	26
Vardåsen	126	239	16	2
Merkesteinen (Skasberget)	19	33		
Maliskjæra	319	372	1	2
Tjurastien	157	82	6	3
Verken (Vognløype)		207	6	2
* Larssonkoia, Namnå		106	176	96
SUM	2767	2808	249	134

Turene er lagt opp som nærturer for de ulike grendene i Grue. Det er 1 tur på Grinder, 2 på Vestsida og 5 turer med utgangspunkt i Kirkenær. 2 av disse turene (Vardåsen og Gråhesten) har også en rute med utgangspunkt i Namnå. Med utgangspunkt på Grue Finnskog og Namnå v/Bjørsjøtorpet er det 4 turer. Larssonkoia har utgangspunkt på Namnå.

* Fra 2021-sesongen er det kun Larssonkoia som har hatt den tradisjonelle turboka, på de andre turmålene har den digitale turboka SjekkUt blitt tatt i bruk. Besøkstallene for 2021 og 2022 fremstår som veldig lave.

Vurdering:

Basert på tydelig bruk av stinettet er tallene i tabellen misvisende, de viser ikke bruken i den grad som registreringen i de tradisjonelle turbøkene gjorde. Forklaringer til det lave tallet antas å være at digital turbok er en ny og uvant måte å registrere sitt besøket på turmålet på. Manglende informasjon/kunngjøring om UT.no og nettdekning er trolig medvirkende faktorer.

De samme menneskene kan ha vært like aktive uten disse merkede stiene, men vi har ikke noen fakta om det.

Målet med det pågående prosjektet Friluftslivets ferdselsårer er å tilrettelegge og synliggjøre varierte turmuligheter, både sentrumsnære og i utmark.

3.3 Lokale idrettsanlegg

Behovet for fornying og vedlikehold av anlegg er hele tiden stort. I Grue kommune er det per oktober 2022 registrert totalt 68 anleggsteder som består av 150 anleggsnummer. Dette inkluderer både ordinære anlegg og nærmiljøanlegg, de har status som eksisterende, i drift, planlagte og nedlagte. Turstier og o-kart har eget anleggsnummer. I tillegg til at kommunen er anleggseier, er også idrettslag, frivillige lag/organisasjoner eiere av ulike anlegg.

Lag og organisasjoner blir jevnlig oppfordret til å gjennomgå sine ulike anlegg for å ha oppdatert status for anlegget i [Anleggsregisteret.no](https://anleggsregisteret.no). Feil og mangler i registeret påvirker spillemiddelordningen, med bla. fordelingen av midler til fylkene. Oppdateringer av anlegg i Grue kommune sendes til post@grue.kommune.no.

I Grue finnes det én idrettshall, kunstgressbane med godt opparbeidet grøntområde i umiddelbar nærhet, beach-håndballbane, nytt sentrumsnært nærmiljøanlegg med ballbinger, klatrepark og skate- og sykkelbane, to samfunnshus med gymsaler og fotballbaner/grøntanlegg, **tre** utendørs skyteanlegg, ett innendørs skyteanlegg, løypetraséer for ski, turstier, sykkelruter, kommunale badeplasser og gode muligheter for jakt- og fiske. Grue kommune har ikke ordinære innendørs badeanlegg.

Med bakgrunn i antall oppgraderte skyteanlegg i kommunen og i regionen, også sett i sammenheng med befolkningsutvikling de siste årene, bør behovet for utvidelse av skyteanlegget tas opp til politisk vurdering.

Fra sentralt hold oppfordres kommunene til å se på løsninger for regionale anlegg og bedre samarbeidet på tvers av kommunegrensene. Det er med bakgrunn i dette at arbeidet med å oppdatere regional plan for Kongsvingerregionen er påbegynt.

Tørmoen Skytterlag har **de siste årene hatt en betydelig oppgradering av skyteanlegget. For 3. gang fornyes i år spillemiddelsøknadene for innendørsbane (15 m) med fire skiver og en utendørs løpende elgbane. Anleggene har forankring i tidligere vedtatt planer. Tilhørende spillemiddelsøknader er godkjent av Innlandet fylkeskommune. Grunnet etterslep av spillemiddelutbetalinger må søknadene fornyes av anleggseier.**

Kommunen er eier av Gruehallen og omkringliggende områder, som blir brukt av skolen til gymnastikk og andre aktiviteter.

Gruehallen trenger oppgradering av garderober og ventilasjon- og varmeanlegg.

Ved bygging av én hall til må disse behovene tydeliggjøres. De negative konsekvensene som kan oppstå, **må fremkomme.**

Grue IL planlegger å sette opp fotballhall eller idrettshall for å utvide banekapasiteten og å forbedre tilbudet om innendørs trening. Behovsmelding og mer informasjon fra Grue IL forventes å foreligge i 2023.

Grue IL Fotballgruppe meldte i 2021 også om behov for opparbeidelse av ny fotballbane.

Bakgrunnen er bekymring for banekapasiteten i forbindelse med bygging av ny brannstasjon.

Gruehallen disponeres av idrettslaget alle ukedager fra kl. 1500 til kl. 2200. I tillegg kommer kamphelger for håndballgruppa, hvor det betales leie per time uansett hvilken aldersgruppe det gjelder. Idrettslaget betaler ikke for leie av baner og anlegg. Fotball-, og håndballgruppa krever inn aktivitetsgebyr fra utøverne, også for barn og ungdom under 18 år. O-gruppa og skigruppa krever ikke inn aktivitetsgebyr.

Drift, vedlikehold og evt. husleie inngår ikke i kulturbudsjettet.

Kommunestyret har vedtatt at barn og unge under 18 år ikke skal betale leie i kommunale idrettshaller.

Samlet åpningstid **av Grue stadion** er litt vanskelig å angi. Fotballbanene er i prinsipp åpne døgnet rundt og kunstgressbanen er åpen hele året.

Grue idrettslag er et aktivt lag med 969 medlemmer og 472 aktive. Aktivitetstimer for alle undergrupper i laget, inklusiv trening, trenere/oppmenn, dugnad og styrearbeid utgjør mange tusen timer hvert år. I tillegg kommer Grueturneringen.

Det er to offentlige treningsentre i kommunen (Grue Service AS og Hordvik Fysioterapi). I tillegg finnes det **fire** private treningsentre i kommunen (Finnskogtoppen, Gym i gata, Skolen treningscenter og Hæppi).

Ved Lindtjernet finnes «Lindtjernet Fitness Trail», aktivitetsparken ble etablert og bygget av frivillige i Grue idrettslag. **Det er to nærmiljøanlegg ved Grue barne- og ungdomsskole, ett er plassert ved barneskolen, det andre ved ungdomsskolen.**

Gjennom et samarbeid mellom O-gruppa og DNT Finnskogen og Omegn ble Stolpejakten etablert i Grue i 2018. Stolpejakten er videreført og stolper med varierende vanskelighetsgrad for gjenfinning blir plassert sentrumsnært på Kirkenær, i turområder og i grender. Per **oktober 2022** er det **756** «stolpejegere» og 15667 besøk registrert i Grue. **Tallene for 2021 var det 1198 «stolpejegere» og 26820 registrerte besøk.**

3.4 Friluftsliv

Som arealmyndighet har kommunen både ansvaret for at det finnes attraktive arealer for friluftsliv i nærmiljøet og for tilrettelegging av friluftsområder tilgjengelig for alle. For å oppnå dette er det nødvendig å iverksette tiltak på de arealene som er lettest tilgjengelige for alle grupper i befolkningen. Dette gjelder både grøntstrukturen, utmarka og kulturlandskapet. Nærmiljøområdene er av særlig stor verdi for muligheten til å drive friluftsliv for barn og eldre og for de som er inaktive og lite motiverte. I tillegg må kommunen ha en aktiv rolle sammen med andre, både lokalt og regionalt, når det gjelder opparbeiding og merking av turstier og utarbeiding av informasjon om mulighetene som finnes.

Det er et mål at adkomsten til turområder forbedres, ikke forringes. Utbygging av gang og sykkelveinett langs hovedveier og friområder vil være viktige tiltak. Slike tiltak inngår som en del av tilretteleggingen for at personer med bevegelseshemming får bedre muligheter til å ferdes ute. Turmål utvikles i form av utbygging, vedlikehold, merking i terrenget og digitalisering av kart.

I kommunen er det store områder med turstier på begge sider av Glomma. Flere av stiene er kulturminner eller leder til kulturminner. Å kombinere friluftsliv og kulturminner er et arbeid som kommunen ønsker å fokusere på. Det vil derfor være naturlig å søke om midler til opparbeiding og vedlikehold av kommunens omfattende turstinett de kommende årene.

I et samarbeid mellom Grue kommune, lag og foreninger, og enkelte ildsjeler, er det tilrettelagt og merket turløyper under vignetten «Toppturer og rundløyper i Grue». Turer er tilrettelagt som nærturer for grendene: Grinder, Vestsida, Kirkenær, Namnå og Svullrya. Turene har ulik vanskelighetsgrad og varierer fra ca. 3 – 14 km.

Grue kommune deltar i prosjektet *Friluftslivets Ferdselsårer*. I prosjektet er mange, både eksisterende og nye, turstier kartlagt og er nå tilgjengelige via digitale kart. Gjennom samarbeid med

DNT Finnskogen og Omegn er turmål registrert med «sjekkpunkt». Via appen [UT.no](https://www.ut.no) er det mulig å registrere besøket på turmålet i SjeckUt, som er ei «digital turbok». Innføring av digital registrering skal være brukervennlig, gunstig for å hindre smittespredning og administrativt tidsbesparende.

I forbindelse med kommunens deltagelse i nevnte prosjekt oppdateres grunneieravtaler knyttet til *Toppturer og rundløyper i Grue*, samt for nye ferdselsårer. **Forutsetningen for å etablere nye og oppgradere eksisterende stier og turveier er at alle berørte grunneiere signerer grunneieravtaler.** Grue kommune viser for øvrig til Frilufsloven som sikrer allmenhetens rett til fri ferdsel, opphold m.v. i utmark §1 Lovens formål og §35 Tiltak og inngrepsløyve for å lette ferdsel i utmark.

Frivillige lag og organisasjoner inngår som en samarbeidspartnere om vedlikehold av stier. Arbeidet pågår og videreføres våren 2023.

Informasjons-brosjyrer for alle turene er tilgjengelige på [Grue kommunes nettside](#) og på [Ut.no](https://www.ut.no) finnes tips om fotturer og sykkelturet i nærområdet.

Pilegrimsleden Glåmdal.

En Pilegrimsled, også kalt Glåmdalsleden, fra vestre Värmland gjennom Glåmdal/Solør til Nidaros er under planlegging. I Grue er det Bjerke Vel, som i samarbeid med kommunen, har tatt ansvaret med opparbeiding av leden etter gjeldende retningslinjer.

Grue kommune har mottatt godkjenning av trasévalg fra Innlandet fylkeskommune. Men for at leden skal godkjennes av Norsk Pilegrimssenter Nidaros, forutsettes det bl.a. at leden har forankring i deltagende kommuners arealplaner, at etablering, drift og vedlikehold innarbeides i kommunenes økonomiplan og årsbudsjett. Det skal tilrettelegges for rasteplasser, overnattingsmuligheter og toaletter **langs leden.**

I og med at kommunene har ulike forutsetninger for å etablere en slik led er det fremmet ønske fra bl.a. Kongsvinger og Grue om at saken behandles i Regionrådet.

Plan for friluftslivets ferdselsårer.

Etter initiativ fra Miljødirektoratet via fylkeskommunen deltar Grue kommune i prosjektet *Friluftslivets ferdselsårer*. Prosjektet eies av Regionrådet og ledes av egen prosjektleder i Kongsvingerregionen, det er et samarbeid mellom Nord- og Sør-Odal, Kongsvinger, Eidskog og Grue. Formålet med prosjektet er å identifisere, ivareta og utvikle friluftslivets ferdselsårer for å sikre et godt tilbud til innbyggerne. I tillegg kommer viktige faktorer som livskvalitet, reiseliv og bolyst. Innlandet fylkeskommune bevilger 70 000,- til hver kommune i stimuleringstilskudd til arbeidet med Plan for friluftslivets ferdselsårer.

Arbeidet organiseres som et prosjekt med følgende organisering:

- Prosjektleder: Regional rådgiver for frivillighet, folkehelse og fysisk aktivitet.
- Prosjektgruppe: Det er nedsatt en prosjektgruppe bestående av representanter fra GIS-Samarbeidet, fra kultur/idrett og fra planavdelingen i de fem kommunene. Det vil være en representant fra hver kommune inn i prosjektgruppa. DNT, O-klubber og andre aktuelle lag- og foreninger informeres løpende og deltar ved behov.

- **Arbeidsgrupper:**
Det er nedsatt ei arbeidsgruppe i hver kommune, kommunens representant i prosjektgruppa leder den kommunale arbeidsgruppa.

Dagsturhytta Innlandet

Innlandet fylkeskommune inviterte alle kommuner i Innlandet til deltakelse i prosjektet Dagsturhytta Innlandet. 40 kommuner er interessert i å sette opp en dagsturhytte innen 2025, noen med forbehold om endelig politisk forankring.

Grue kommune deltar i prosjektet. Det er nedsatt ei arbeidsgruppe som består av en representant fra rådet for likestilling av personer med funksjons nedsettelse, en representant fra DNT–Finnskogen og omegn, enhetsleder for samfunn, rådgiver (utviklingsavdelingen), leder for kommuneskogen, arealplanlegger og saksbehandler innen kultur og fritid.

Ref. sak nr. 046/21 Utvalg for samfunn og næring: (Utdrag av innstillingen)

Kommunedirektøren rår utvalg for samfunn og næring fremme slik innstilling:

På bakgrunn av en vurdering av tilgjengelighet, variasjon av helårs aktivitetsmuligheter og økonomiske konsekvenser, plasseres Dagsturhytta ved Frysjøen–Voldstadvika ved den anlagte badeplassen på kommunal eiendom.

Saken skal ferdigstilles seinest til budsjett- og økonomiplanbehandling for 2022–2025.

Anleggsstedet Dagsturhytta består av fire anlegg; dagsturhytta, baderampe, sanitæranlegg og turvei. Anlegget Turvei, Dagsturhytta – Finnevegen er opprettet i år. Turveien opparbeides som universell utformet trasé på ca. 500 m langs Frysjøen. Turveien knyttes til kulturminnet Finnevegen, noe som byr på varierte turmuligheter og plasser for fiske fra land langs Frysjøen.

Som en del av regional plan for fysisk aktivitet bidro Finnskogen Natur og kulturpark til at Finnskogen friluftsråd ble etablert våren 2019. Friluftsrådene finansieres hovedsakelig med kontingent fra medlemskommunene, driftsstøtte fra staten og fylkeskommuner, prosjektmidler, gaver og sponsormidler. Friluftsrådene kan da ha ansvaret for drift og vedlikehold av friluftsområder og turstier. De er også forsvarere av allemannsretten og bidrar til sikring av friluftsområder ved f.eks. eiendomsoverdragelser.

3.5 Økonomiske støtteordninger

Regnskapet hittil i år (2022) viser at det er bevilget kr. **115 000,-** til idrett og fysisk aktivitet over kommunens kulturbudsjett:

Kr. **50 000** til idrettslagene og idrettsrådet, etter idrettsrådets fordelingsnøkkel.

Kr. **10 000** til BUA (tilsvarer idrettsrådets pott)

Kr. **10 000** til idrettsstipend til unge utøvere som utmerker seg innen sin idrettsgren.

Kr. **20 000** til 1. Grue speidergruppe

Kr. **25 000** til DNT Finnskogen og Omegn

Det følger ofte med avsatte eller søknadsberettigede midler til ulike sti-/friluftslivsprosjekt. Disse midlene er i stor grad knyttet til igangsetting av og/eller til ferdigstilling av prosjektene. Når kommunen deltar i slike prosjekter følger forpliktelser knyttet til vedlikehold med. For å vedlikeholde traséer må vegetasjon holdes nede, oppgradering av merking og skilting er ofte nødvendig etter forholdsvis kort tid, annen tilrettelegging (f.eks. legge klopper og små broer) kan også være nødvendig.

For å overholde kommunens vedlikeholdsforpliktelser er det nødvendig å samarbeide med frivillige lag og organisasjoner. De kan ikke pålegges økonomiske belastninger for at kommunen skal

overholde sine forpliktelser. Med bakgrunn i dette budsjetteres det **med midler som dekker materiell og mindre** utgifter til tilrettelegging, og godtgjørelse til frivillige lag og organisasjoner for vedlikeholdsarbeidet.

Et svært betydningsfullt arrangement i Grue er Grueturneringen. Turneringen gir barn og unge en uforglemmelig opplevelse med idrett, lek og moro. I tillegg framstår turneringen med høy kvalitet på alle områder og viser fram Grue på en forbilledlig måte. Grue kommune bidrar med ressurser i form av arbeidstid i forkant, under og etter turneringen, samt bruk av biler og lokaler.

Spillemidler

For 2023 foreligger det fem spillemiddelsøknader, hvorav fire er **fornyede** og én **ny**. De fornyede søknadene gjelder løpende elgbane og 15 m innendørs skytebane på Tørmoen skytebane, og etablering av sanitæranlegg og baderampe på Dagsturhytteanlegget. **Søknaden for Turveien Dagsturhytta – Finnevegen er ny.**
Totale søkesummen er kroner 795 000,-.

Fra 2013 har det i Grue vært søkt om midler til oppgradering av klubbhus, elektroniske skyteskiver, standplass, elgbane, kunstgress, fotballhall, nærmiljøanlegg og dagsturhytte.

Engasjementet fra lag og foreninger og kommunen for å søke om spillemidler har vært positiv de senere årene. Å søke om spillemidler fremstår som forholdsvis krevende og omstendelig prosess. Ved behov innhentes ekstern bistand for veiledning om ordningen fra Innlandet fylkeskommune.

Spillemidlene dekker inntil 1/3 av anleggskostnadene til ordinære anlegg, inntil ½ av kostnadene på nærmiljøanlegg, resterende må finansieres på andre måter, det forventes også at kommunen skal bidra med midler. Etterslepet på utbetalinger av spillemidler kan ha en negativ innvirkning, det kan ta to til fem år fra søknaden blir godkjent til utbetaling.
Kommunens årlige frist for å søke om spillemidler er 1. oktober.

Innlandet fylkeskommune har tilskuddsordninger til bl.a. [idrett og friluftsliv](#) som frivillige lag og organisasjoner kan søke på. Det oppfordres dessuten til at kommunene i større grad søker midler. Via Grue kommune.no [Kultur- og aktivitetstilskudd](#) kan lokale lag og foreninger søke om tilskudd. Grue kommune har avtale med Tilskuddsportalen. Frivillige lag og organisasjoner i Grue, som er registrert i Frivillighetsregisteret og/eller foretaksregisteret, kan benytte [Tilskuddsportalen.no](#) gratis.

Lag og foreninger i Grue mottok i 2021 kr. 111 612,- via Norsk Tippings ordning med Grasrotandeler.

3.6 Samarbeid om idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

De siste årene har samarbeidet mellom Grue kommune og Grue Idrettsråd hatt et positivt løft. Grue Idrettsråd har medlemmer fra alle idrettslagene i Grue som er tilsluttet NIF (Norges Idrettsforbund). Idrettsrådets primære oppgave er å være bindeledd mellom idretten og kommunen. Idrettsrådet uttaler seg om og foreslår prioriteringer i forbindelse med spillemiddelsøknader, oppdatering av idrettsanleggsregisteret, tildeling av idrettsstipend osv. og er en naturlig samarbeidspartner i utarbeidelse av denne planen.

Gjennom dette samarbeidet sikrer vi nødvendig involvering og medvirkning i ulike beslutningsprosesser. Vi mener dette vil bidra til bedre beslutninger og resultater for idretten og dermed for kommunens innbyggere.

I tillegg til idrettslagene er det også andre lag og foreninger som bidrar til å tilrettelegg for fysisk aktivitet og friluftsliv. Disse er ikke tilsluttet idrettsrådet. Kommunen skal sørge for at også disse har mulighet til medvirkning i saker som berører deres område. Dette kan være velforeninger, lokale lag av nasjonale organisasjoner, bygdeungdomslag, jeger- og fiskeforeninger, turistforeninger, motorsportklubber m.fl.

3.7 Frivilling innsats

Det er ca. 140 lag og foreninger i Grue som gjør en stor innsats til beste for innbyggerne. Grue kommune ønsker tettere dialog med frivillige lag og foreninger for å få til bedre samordning og samhandling. Innenfor områder som har betydning for folks helse er målet økt fysisk aktivitet og sunt kosthold. Fokuset er forebyggende helsearbeid, fysisk aktivitet og livsstilsendring for folk i alle aldre og at vi sammen kan etablere lavterskeltilbud.

4. Innspill fra lag og foreninger

I forbindelse med rullering av planarbeidet for kommende periode ble det i april sendt ut invitasjon til lokale lag og foreninger om å sende inn innspill til innhold i planen innen 1. juni.

Ingen innspill ble mottatt.

5. utfordringer og målsettinger i planperioden

Utfordringer og utviklingstrekkene ser vi i det som er beskrevet tidligere. I vår kunnskap om folkehelsesituasjonen i kommunen, status for anlegg og tiltak, innspill fra lag og foreninger, og målene i kommuneplanens samfunnsdel.

I følgende målsetninger er det lagt vekt på:

- Øke barn og unges deltagelse i organisert fysisk aktivitet med. Det vurderes muligheter for å måle aktivtetsnivået for uorganisert aktivitet. (Ungdataundersøkelse utført våren 2020).
- Stimulere til økt deltagelse i fysisk aktivitet og friluftsliv blant voksne i alle aldre.
- Kartlegge mulige møteplasser for eldre på dagtid. Målsettingen er en sosial møteplass og arena for ulike aktiviteter.
- Det utarbeides og igangsettes et årshjul for å sikre økt samhandling og gode beslutningsprosesser mellom Grue kommune og frivillige lag og foreninger innenfor området idrett og fysisk aktivitet.

5.1 Økt fysisk aktivitet

I arbeid med folkehelse og for å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen er det flere temaer som kan drøftes. Kommunen har et høyt antall eldre og det er behov for å sette fokus på tilrettelegging for denne befolkningsgruppen. I barne- og ungdomsgruppen er det prosentvis færre aktive enn i landet

for øvrig. Disse tallene er det behov for å se nærmere på, for å kvalitetssikre og for å finne ut årsaken. Derne st må en se hvilke tiltak som kan bidra til å få flere ut i aktivitet.

Barn og unge

Med mål om å øke barn og unges deltagelse i organisert fysisk aktivitet med 5 % er det viktig å se på tilbudet som finnes, og om dette er tilpasset ønsker og behov. Med spredt bosetting er det også viktig å se hvilken rolle dette spiller for barn og unges deltagelse i organisert aktivitet. Er avstand til anlegg og skyssbehov et hinder for å delta i organiserte aktiviteter?

Kommunen har gode anlegg og aktive miljøer innen fotball- og håndball, skyting, ski, hestesport og orientering. Spørsmålet er om dette er tilstrekkelig for behovet blant barn og unge. I Grue bor det også barn og unge med innvandrerbakgrunn som det er behov for å integrere i lokalsamfunnet.

Planer for økt aktivitet for alle aldersgrupper.

Det er bør prioriteres å **finne** ressurser til en aktivitetsmedarbeider i planperioden. Vedkommende skal mobilisere og koordinere aktiviteter for barn og unge. Gjerne på tvers av generasjoner, ~~da~~ seniorer også er en målgruppe som må vektlegges for å unngå inaktivitet og ensomhet.

Tilbud for barn og unge kan være åpent fra skoledagens slutt og noen timer utover ettermiddagen/kvelden. Tilbudet til seniorer kan i hovedsakelig tilrettelegges til dagtid. Eksempler på aktiviteter er brettspill, bordtennis, uteaktiviteter i nærmiljøet, jakt- og fiske, ferieleir/aktivitetsuker, lesegrupper, bingo, dans o.l. Aktivitetslederen bør inngå samarbeid med frivillige organisasjoner som kan tilby litt andre former for aktivitet og som ikke er konkurransepreget.

Utstyr til ulike aktiviteter kan lånes gratis fra BUA.

Tilbudene som finnes i regionen kan også benyttes i større grad. Det vil gi et bedre fagmiljø for aktivitetslederne, ungene får utvidet vennekrets, bedre utnyttelse av ulike aktivitetsanlegg og varierte aktiviteter.

Motivasjon, holdninger og kompetanse har en sammenheng. For å ivareta dette er det viktig at utdanning og rekruttering av trenere og ledere innen aktivitet, idrett og skole/SFO/barnehage blir ivaretatt. Dette er vesentlige faktorer for å inspireres til å komme i fysisk aktivitet og for å beholde de som allerede er aktive.

BUA – gratis utlån av sport- og fritidsutstyr til alle

BUA Grue tilbyr gratis lån av sport og fritidsutstyr til barn, unge og voksne **for én uke av gangen**.

Det kan være ski-/akeutstyr, baller, sykler, telt, soveposer, kano og kajakk, sikkerhetsutstyr (hjelmer, redningsvester o.l.). Grunnet hygiene er ikke klær med som en del av ordningen.

Voksne

Innenfor voksegruppa har vi lite tall på hvor mange som er fysisk aktive utenfor organiserte tiltak. Det vi imidlertid ser er at opparbeiding av turløyper og merking av disse har hatt en god effekt **de senere årene**. Dette er positivt og det viser at ved tilrettelegging av lavterskeltilbud øker aktiviteten betydelig.

Et mål er å ha tilbud til alle som ønsker å være fysisk aktive på ulike nivåer og til de som av helsemessige årsaker trenger rehabilitering.

For å gi et tilbud er det flere faktorer som spiller inn, bl.a.:

- Motivasjon til å komme over barrierer, god tilgjengelighet av idrettsanlegg, fysiske omgivelser.
- Barrierene kan være fysiske, kulturelle, sosiale og økonomiske.

Grue har en stor andel eldre i befolkningen. Forskning viser at fysisk aktivitet er viktig for å forebygge sykdom og skade, det bidrar også positivt til sosial aktivitet.

Anlegg

Tilgjengelighet dreier seg om tilrettelegging av anlegg. Bygge nye anlegg, oppgradere de anleggene som finnes og vedlikeholde disse. Det blir dermed viktig at kommunens anleggspolitikk gjenspeiler behovet til de viktigste målgruppene.

Tilgjengelighet og tilrettelegging handler også om økonomi, det må finnes trening- og mosjonstilbud som ikke oppfattes som en økonomisk belastning. Det er viktig å ha lavterskeltilbud som tilfredsstillende disse kriteriene. Et overordnet mål er å ha et tilbud til alle.

Dette betyr at vi må rette fokuset mot personer med bevegelseshemming og personer og familier som av ulike grunner er inaktive. Målet er å kunne tilby også disse gruppene et allsidig, sosialt og inkluderende tilbud på tvers av kulturer. Med en aldrende befolkning er det også viktig å sette fokus på de eldre og deres behov.

5.2 Samarbeid og samhandling

Tiltak innenfor området idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv forutsetter gode relasjoner og ryddige beslutningsprosesser mellom kommunen og frivillige lag og foreninger. Dette betinger at det er bygd opp struktur i organisasjonene med avklarte roller til fordeling av ansvar og myndighet. Det er også viktig å ha god og tilgjengelig informasjon om ulike tilskuddsordninger og en plan for møter. Et årshjul, eller system, som harmonerer med frister for å søke støtte og med kommunens plan-, og budsjettarbeid kan være et godt «verktøy».

Grue kommune samarbeider med befolkningen og organisasjoner om stedsutviklingsprosjekt på Svullrya, Grue Finnskog. Det er utarbeidet planer for nærmiljøanlegg og naturmøteplass ved Svullryatjernet. Dette er tiltak som ligger innenfor denne planens område og som vil være svært viktig for å nå målene i stedsutviklingsprosjektet, som blant annet er å øke aktivitet og attraktivitet i Svullrya sentrum.

6. Forslag til handlingsplan – rulleres årlig.

Både ordinære anlegg og nærmiljøanlegg prioriteres numerisk (1, 2, 3 osv.).

Tiltak – ordinære anlegg	Status	2023	2024	2025	2026
Tørmoen Skytterlag, løpende elgbane	Fornytt søknad	1	1	1	1
Tørmoen Skytterlag, 15 m innendørs med 4 skiver.	Fornytt søknad	1	1	1	1
Dagsturhytte, badebrygge	Fornytt søknad	2	1	1	1
Dagsturhytte, sanitæranlegg	Fornytt søknad	2	1	1	1

Tiltak – nærmiljøanlegg	Status	2023	2023	2024	2026
Grue kommune, Turvei, Dagsturhytta - Finnevegen	Ny	1	1	1	1
DNT Finnskogen og omegn, Nytt kart, Finnskogen Midtre	*Søker via Åsnes. Status ukjent				

*Åsnes har størst areal, de skal derfor stå som ansvarlig søker.

Prioriteringene i tabellen ses i sammenheng med tidspunktene det er søkt om spillemidler. Dersom nødvendig dokumentasjon ikke foreligger og vedlegges spillemiddelsøknadene, kan ikke søknadene godkjennes.

Forslaget til prioritering er utarbeidet av saksbehandler. Idrettsrådets prioriteringer vektlegges. Spillemiddelsøknadene skal behandles, prioriteres og vedtas politisk innen utgangen av året.

7. Årshjul for behandling av planen

Rullering av Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Sende invitasjon om innspill til frivillige lag og organisasjoner	25.			25.								
Frist for innlevering av innspill fra frivillige lag og organisasjoner						1.						
Kommunal saksbehandling								15.				
Høringsfrist									15.			
Behandles i utvalget for Samfunn og næring										1.		
Behandles i kommunestyret												1.
Oversendelse av spillemiddelsøknader til Innlandet fylkeskommune												20.
Tilbakemelding fra fylket om tildeling av spillemidler.						1.						

Parallelt med rullering av planen pågår kommunal saksbehandling av spillemiddelsøknader. Grue kommunes søknadsfrist for spillemidler er 1. oktober.

Politisk prioritering av spillemiddelsøknadene ses i sammenheng med vedtatt Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Spillemiddelsøknadene skal prioriteres politisk før de oversendes til Innlandet fylkeskommune.

8. Innspill til planen

Ingen innspill ble mottatt innen fristen 1. juni d.å.

Innspill og behovsmeldinger fra foregående år, se tidligere planer.